

HRVATSKI RED PRIVATNIH DETEKTIVA

Nevjerojatno je da licenca privatnog detektiva iz RH ima veći značaj u EU nego kod nas

Hrvatski red privatnih detektiva (*hrpd.hr*) strukovna je udruga nastala kao odgovor na problematiku vezanu na detektivsku profesiju. Pri tome je bitno napomenuti da HRPD ne okuplja samo detektive, nego i sve osobe srodnih zanimanja

== Dražen Najman

KADA OBIČNOM puku spomenete pojam privatnog detektiva, većina će pomisliti na nešto konspirativno i tiho. No, da privatni detektivi mogu biti itekako ugodni sugovornici, pa čak i otvoreni u svojim odgovorima, pokazali su nam Adela Krivanek Magerl iz detektivske agencije Kadirah, Dina Filipović Grgurić iz Di-Dexta i Stjepan Leško iz Comperio Limsa.

== Kada spomenemo red prvo na pamet nam dolaze vjerske, vojne ili humanitarne organizacije. Što je to uopće Hrvatski red privatnih detektiva?

Adela Krivanek Magerl: Hrvatski red privatnih detektiva strukovna je udruga nastala kao odgovor na problematiku vezanu na detektivsku profesiju. Pri tome je bitno napomenuti da HRPD ne okuplja samo detektive, nego i sve osobe srodnih zanimanja poput pravnika, odvjetnika, vještaka ili psihologa. Razlog tome je holistički pristup kojim namjeravamo ponuditi rješenja, kojima bi se detektivska profesija ne samo posložila iznutra, nego i pravilno integrirala u zajednici.

== Od kuda ideja i polazište za osnivanje Udruge?

Adela Krivanek Magerl: Kako to uglavnom ide s idejama u ovom podneblju, sve je zapravo počelo na kavi. Razmjenom vlastitih iskustava uvidjeli smo da se

svima pojavljuju gotovo isti problemi u obavljanju detektivskih poslova. Kroz pokušaje rješavanja tih problema, na stol su dolazile i neke nove ideje, koje su se

Rezultati ankete koju smo proveli, pokazali su nam da gotovo 79 posto ispitanika ne zna da mi kao detektivi uopće postojimo u ovom društvu, nakon 25 godina djelovanja u Hrvatskoj

očito dovoljno dugo zadržale u opticaju. Jedna od ideja bila je i velika anketa o prepoznatljivosti naše struke na tržištu, ali i u tijelima državne uprave. Anketu smo proveli u veljači ove godine i odaziv je bio sjajan. Rezultati ankete pokazali su nam da gotovo 79 posto ispitanika ne zna da mi kao detektivi uopće postojimo u ovom društvu, nakon 25 godina djelovanja u Hrvatskoj. S druge strane, oni koji znaju za nas nemaju predodžbu čime se bavimo i koja nam je uloga u društvu. To nam je bio signal za uzbunu nakon kojeg smo odlučili poduzeti korake, iz kojih je nastao HRPD.

== Što ste još doznali iz ankete, osim da ste javnosti neprepoznatljivi kako struka?

Dina Filipović Grgururić: Ugodno su nas iznenadile, a i dodatno motivirale dvije grupe zanimanja koje su se kroz svoj rad susretale s aktivnostima detektiva. Prva su odvjetnici kojima su detektivi prirodni partner u slučajevima koje vode. Dokazi koji su ključni u dobivanju spora, moraju, naime, biti prikupljeni u skladu sa zakonom da bi bili priznati na sudu. Odvjetnici nemaju niti vremena niti kapaciteta pokriti segment prikupljanja dokaza i za to angažiraju privatne detektive. U tom smo smislu i kroz anketu percipirani kao poželjan partner. Druga su grupa suci koji su iskazali svoja pozitivna iskustva rezultatima našeg rada. Kvalitetni dokazi prikupljeni na zakonski način štede vrijeme i uvelike olakšavaju posao sucima. Ova nam situacija također ukazuje da se kao Udruga moramo fokusirati i uložiti dodatni napor kako bismo spoznaje o ulozi detektiva približili našim građanima, jer su rezultati angažiranja detektiva nužan korak u ostvarivanju njihovih prava. Svatko tko je negdje bio prevaren ili oštećen je to, na žalost, naučio na teži način.

== Tko su članovi Udruge i koji su vam ciljevi?

Dina Filipović Grgururić: Stvarajući HRPD, vodili smo se idejom da privatni detektivi imaju svoju organizaciju koja će brinuti i razvijati profesiju. Pritom se nismo ograničili samo na detektive u Hrvatskoj nego na znatno šire područje. Kako nema jezične barijere u regiji, prirodno je da nam je to jedan od fokusa.

Stjepan Leško (Comperio Lims; potpredsjednik HRPD-a), Adela Krivanek Magerl (Kadirah; predsjednica HRPD-a) i Dina Filipović Grgurić (Di-Dext)

Drugi isto tako prirodan fokus nam je područje Europske unije, a po prvim reakcijama nekih europskih kolega iz Austrije, Njemačke i Švicarske, već sada dobivamo globalni predznak.

Druga stvar za koju mislim da je nužno ovdje naglasiti je da HRPD osim detektiva prima članove srodnih zanimanja. Primjerice, kriminaliste, odvjetnike, sudske vještake, psihologe, menadžere sigurnosti i ostale. Cilj nam je ne zatvoriti se u vlastite okvire nego upravo suprotno - uspostaviti diversifikaciju u svim organizacijskim segmentima, a to nije moguće bez različitih mišljenja i kulture otvorenog dijaloga o svim pitanjima. Takva se otvorena politika koju HRPD vodi proteže i kroz naše strateške ciljeve. Osim brige o detektivskoj profesiji i boljem pozicioniranju detektiva u zakonskoj regulativi, cilj nam je uspostava mreže partnera s kojima možemo ostvariti aktivnu suradnju na nekoliko nama važnih područja. To su podizanje svijesti o ulozi detektivske profesije u zajednici, posebne edukacija iz područja korporativne i privatne sigurnosti, tehnologije i detektivskih poslova. Još jedan od strateških ciljeva je uspostava

online informativnog centra (one-stop-shop) za informacije i podršku vezano na detektivsku tematiku.

== Propisali ste statut i kodeks detektivske etike. Rade li i djeluju li privatni detektivi u Hrvatskoj etično?

Stjepan Leško: Kodeks detektivske etike je naš doprinos profesiji, kojim smo pokušali definirati profesionalni okvir unutar kojeg će se detektiv s vlastitim integritetom pronaći. Svaki detektiv u obavljanju svojeg posla dužan je djelovati sukladno Zakonu o privatnim detektivima i ostalim pozitivnim propisima. Ne želim vjerovati da se itko od naših kolega detektiva odlučuje kršiti zakon ili ponašati neetično. Takvo ponašanje, osim štete profesionalnom ugledu, može dovesti i do oduzimanja licence privatnog detektiva od strane MUP-a. Detektivi su podložni kontrolama koje imaju za cilj prevenciju bilo kakvih nelegalnih ili neetičnih postupaka. Osim toga, mi detektivi smo na tržištu gdje su reputacija i povjerenje ključni, a bilo kakvo odstupanje od profesionalnih standarda vrlo brzo odbija klijente. Stoga je naš Kodeks

namijenjen i potencijalnim klijentima kako bi bolje razumjeli odnos s detektivom kojeg angažiraju i mogli definirati svoja očekivanja od takvog odnosa.

== Koga sve pozivate na suradnju i zašto?

Stjepan Leško: Razlog zbog kojeg smo snažno fokusirani na multidisciplinarnu suradnju je priroda samih predmeta na kojima radimo. Kako bi predmeti mogli biti uspješno riješeni, potrebno je angažirati stručnjake raznih profila poput prevoditelja, vještaka, informatičara, forenzičara i sličnih zanimanja. Svaki sudionik u procesu mora biti upoznat s vlastitom ulogom, kao i ulogom detektiva, kako bi mogao stručno doprinijeti rješenju. Iz tog nam je razloga bitno da struke međusobno surađuju kako bi usluga koju pružamo klijentima bila na visoko profesionalnoj razini. Isto tako planiramo aktivnu suradnju s institucijama visokog obrazovanja, jer nam je cilj prenijeti naše znanje i iskustvo na studente, koji će se po završetku obrazovanja susresti s gore navedenim situacijama, a vrlo vjerojatno postati i aktivni sudionici istih na svojim radnim mjestima.

== Kakva je trenutna situacija na tržištu privatnih detektiva u RH, a kakva u susjednim zemljama?

Adela Krivanek Magerl: Naša je procjena da je u Hrvatskoj trenutno aktivnih 40-ak detektiva koji djeluju kroz 26 pravnih osoba registriranih za obavljanje istražnih djelatnosti. U Sloveniji je znatno veći broj aktivnih detektiva, jer je po posljednjim podacima kod njih aktivno 95 licenci. No, činjenica na koju smo vrlo ponosni je da je naša licenca privatnog detektiva priznata širom EU, pa i šire. Gotovo je nevjerojatno da ta licenca ponekad ima

Pozitivan primjer je nama bliska Slovenija u kojoj detektivi rade na značajnom broju predmeta kao podrška državnim institucijama

veći značaj u nekim EU zemljama nego u Hrvatskoj, a pogotovo na razini službenih institucija. Dosadašnja iskustva iz bilo koje europske države bila su vrlo pozitivna i njihovim su odnosom iskazali izuzetno poštovanje prema našoj licenci. S druge strane, veliki broj domaćih institucija nije uopće upoznat s radom privatnih detektiva i umjesto dobre suradnje nailazimo na bespotrebne poteškoće u suradnji i nerazumijevanje.

Pozitivan primjer je nama bliska Slovenija u kojoj detektivi rade na značajnom broju predmeta kao podrška državnim institucijama. Slovenski su detektivi okupljeni u komoru (Detektivska zbornica Republike Slovenije) kao krovno tijelo nadležno za kontrolu i izdavanje licence privatnog detektiva. Slovenija ima, po našem mišljenju, znatno bolji Zakon od našeg, iako i njihovi članovi negoduju da ima nedostataka i da bi mogao biti bolji.

Drugi pozitivan primjer je Austrija gdje detektivi često djeluju zajedno s odvjetničkim uredima. Detektivi u Austriji djeluju kroz dva članka Zakona o privatnoj sigurnosti, nemaju bitnih ograničenja jer njihova udruga ima propisan etički kodeks kojeg se većinom gotovo svi i pridržavaju. U istragama se koriste različitim tehnološkim rješenjima i u tome se vode dijelom zakona koji propisuje tehničku zaštitu. Za razliku od

Na raspolaganju smo kolegama iz UPDH udruge

U Hrvatskoj dugi niz godina djeluje Udruga privatnih detektiva Hrvatska (UPDH). U kakvom ste odnosu s tom Udrugom?

Adela Krivanek Magerl: Službeno, mandati predstavnika i zastupnika Udruge privatnih detektiva Hrvatske istekli su još 2018., a posljednja legitimna skupština održana je 2019. godine. Iskreno se nadamo da ne gledamo kraj te udruge i da će uskoro biti ponovno u formi i jednako aktivni kao i do sada. Ukoliko je kolega potrebna bilo kakva pomoć, HRPD im svim svojim resursima stoji na raspolaganju.

Hrvatske i Slovenije, u Austriji imaju i kategoriju Detektiv asistent, koji može postati svaka osoba sa završenom srednjom školom. Za to je potrebna godina dana dodatnog obrazovanja u specijaliziranom edukacijskom centru i polaganje ispita. Primjerice, predsjednik Udruge privatnih detektiva u Austriji (ÖDV) je odvjetnik za kazneno pravo s detektivskom licencom, a većina detektivskih agencija zapošljava i po nekoliko detektiva asistenata.

Njemačka, iako je među prvima u Europi imala detektivske agencije, nema poseban zakon kojim je takav rad regu-

Cilj nam je ne zatvoriti se u vlastite okvire nego upravo suprotno - uspostaviti diversifikaciju u svim organizacijskim segmentima, a to nije moguće bez različitih mišljenja i kulture otvorenog dijaloga o svim pitanjima

liran tako da njihove agencije djeluju po Zakonu o trgovačkim društvima, dok se njihove udruge uglavnom oslanjaju na etički kodeks. To je razlog da privatni

detektivi u Njemačkoj nisu dovoljno cijenjeni, pa jedan dio njih radi u sklopu odvjetničkih ureda, a drugi se snalazi na različite načine. Iz perspektive drugih zemalja Njemačka ima priličan kaos na tržištu. Dodatni problem je i needuciranost detektiva koji ne raspolažu niti temeljnim poznavanjem kriminalističke tehnike, metodike i taktike ukoliko ne dolaze iz sigurnosnog sustava.

Ono što je europski kuriozitet, a i zanimljivost - detektivi u Italiji imaju praksu prikupljanja raznih informacija čak i kada ih nitko ne angažira, samo u svrhu analize i prodaje istih.

== S kojom vrstom poslova se danas najviše bave privatni detektivi? Mijenja li se s digitalizacijom, integracijom i globalizacijom svijeta, i detektivska profesija?

Dina Filipović Grgururić: Posao privatnih detektiva nije se značajnije mijenjao kroz povijest. To ne znači da se pod pritiskom digitalizacije i globalizacije neke stvari nisu počele pokretati, ali kao i kod svake tradicionalne i visoko regulirane struke, taj proces traje. Neke su kolege, kao i u svakom poslu, više ili manje otvorene za promjene i prilagodbu, a upravo je fleksibilnost i brzina jedna od ključnih osobina svakog detektiva. Početkom pandemije detektivi su uvidjeli značaj međusobne aktivne suradnje. Ograničenjem mogućnosti putovanja, pomoć se nerijetko tražila od kolega koji bi predmet preuzimali u matičnoj državi.

Jednako tako su i klijenti tražili pomoć bez potrebe da putuju i osobno dolaze u Hrvatsku. Ovakav način rada zahtijeva prilagodbu u svakom smislu, posebno informatičkom, uz dobro poznavanje stranih jezika. Isto se tako počinju javljati novi oblici internetskih prijevara, a dolaskom na tržište različitih tehnologija svakako se mijenjaju i načini počinjenja kaznenih djela. Iako se trudimo precizno kategorizirati predmete, teško je istaknuti neku vrstu predmeta koja prevladava. Razlog tome je da detektiv svakom predmetu pristupa individualno, a koliko je različitih zahtjeva, toliko je i različitih situacija. Možda bi se prednost mogla dati imovinskim predmetima, kao i slučajevima u vezi zaštite podataka koje podjednako postaju svjesni pojedinci i tvrtke. Veliki su nam problem kaznena djela, gdje se klijenti javljaju u svojstvu optuženika ili oštećenika, a mi smo prilično zakonski limitirani za rad na takvim predmetima. ■